

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Přirozená obnova jedle v chřadnoucích smrkových porostech

Strnady – 17. 2. 2016 – Jaké jsou možnosti přirozené obnovy jedle bělokoré pod smrkovými porosty obklopujícími jedlové skupiny v oblasti postižené chřadnutím smrku? Na tuto otázku se snaží odpovědět výzkum, který na severní Moravě na dvou experimentálních plochách uskutečnili odborníci na pěstování lesa z Mendelovy univerzity v Brně, lesnické a dřevařské fakulty a Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. – Výzkumné stanice Opočno (Útvar pěstování lesa).

K šetření si vybrali objekty „Hrabí“ a „Kněžská“ na pomezí Nízkého Jeseníku a Ostravské pánve na živných stanovištích. V těchto lokalitách se zabývali těmito tématy:

- pronikáním jedle pod smrkové porosty;
- vlivem přípravy půdy na iniciaci a přežívání přirozené obnovy jedle v průběhu prvního roku života;
- vlivem porostních podmínek na strukturu přirozené obnovy jedle.

Ilustrační foto VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Za účelem porovnání hustoty, věkové struktury a intenzity poškození přirozené obnovy jedle byly v obou objektech vytyčeny v přilehajících smrkových porostech transekty o šířce 3 metry a délce 60 metrů. Na transekttech vědečtí pracovníci zaznamenávali výskyt všech semenáčků jedle, jejich výšku, věk a poškození zvěří. Dále zkoumali šíření jedle do smrkových porostů.

Vliv přípravy půdy na iniciaci a přežívání semenáčků jedle zjišťovali pomocí sítě plošek, rozmístěných v přilehlém smrkovém porostu objektu „Hrabí“. Celkem bylo v porostu stabilizováno 22 plošek bez přípravy půdy a stejné množství plošek s přípravou půdy. Příprava půdy byla provedena mechanickým narušením půdního povrchu bez prokopání. Souběžně byla v rámci objektu „Hrabí“ provedena simulace nasemenění jedle výsevem 10 kusů zdravých semen. Celkem bylo vytvořeno 30 dvoj-plošek s přípravou a bez přípravy půdy. Příprava půdy proběhla stejným způsobem jako v případě předešlém.

Podrobně byla struktura přirozené obnovy zjišťována v rámci objektu „Hrabí“ na transekttech reprezentující odlišné porostní situace. Na transekttech, resp. jejich sekcích byla zjišťována početnost, výška a věk jedlových semenáčků starších než jeden rok a pokryvnost buření.

V případě objektu „Hrabí“ dosahovala hustota jednoletých semenáčků jedle pod smrkem bezprostředně v sousedství jedlové skupiny až kolem 300 ks/m². Do vzdálenosti 20 metrů to bylo kolem 50 ks/m² a až kolem 40 metrů se hodnoty blíží nule. Mimo transekty byl výskyt jednoletých semenáčků zaznamenán až do vzdálenosti 109 metrů od jedlové skupiny.

O mimořádně silném semenném roku 2013 vypovídají i hodnoty zjištěné na ploškách, kde byl analyzován vliv přípravy půdy na vzcházivost a přežívání semenáčků.

Kromě vysoké variability v počtu semenáčků, danou konkrétními porostními podmínkami, byl prokázán pozitivní vliv přípravy půdy na iniciaci a přežívání semenáčků jedle v průběhu prvního roku života.

Limitní pro obnovu jedle budou především jednorázová prosvětlení většího rozsahu, naopak postupné prosvětlení v řádu několika let může být pro obnovu jedle přínosné. Nízká hustota pod plným zápojem souvisí jednak s pravděpodobným nižším semenným spadem, jednak se zhoršenými podmínkami pro vzcházení a přežívání semenáčků.

Mezi výsledky šetření posuzující možnosti uplatnění přirozené obnovy jedle ze středně starých skupin do okolních chřadnoucích smrčín na severní Moravě patří mimo jiné tato fakta:

- Plodnost jedle lze očekávat již těsně po věku 30 let.
- Jedlové skupiny plodí téměř každoročně s významnými semennými roky v intervalu 4 let.
- Úspěšnou obnovu lze očekávat rámcově do 20 (40) metrů od okraje porostu, především v porostech se slabě narušeným zápojem, příp. tam, kde dochází k postupnému proředění.
- Přípravou půdy pod chřadnoucím smrkem zlepšíme podmínky pro vzcházení jedle.

Další vývoj obnovy bude závislý na intenzitě chřadnutí smrku, a tedy i prosvětlení porostu, možnostech eliminace buření a vlivu zvěře. Jedle bělokora (*Abies alba* Mill.) je významnou dřevinou potenciální dřevinné skladby v porostech dubo-jehličnatého vegetačního stupně, který je vázán na pánevní oblasti bohaté na horizontální srážky a vysoko položenou hladinu podzemní vody. Lesní porosty řady těchto oblastí severní Moravy a Slezska byly v průběhu dvou století přeměněny na převážně čisté smrkové monokultury za uplatnění holosečného systému.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Na konci 20. století zde stejně jako na řadě dalších míst střední Evropy docházelo vlivem synergie řady negativních faktorů k masivnímu odumírání smrku. K zalesňování vzniklých holin jsou přednostně využívány listnaté dřeviny, příp. znovu smrk. Využití jedle na holinách je limitováno jejím pomalým růstem a citlivostí ke klimatickým extrémům. V porovnání s většinou domácích druhů dřevin jedle sice v mládí snáší značný zástin, na náhlé osvětlení je však dřevinou velmi citlivou. Využití přirozené obnovy je tak možné především pod krytem mateřského porostu, případně náletem z okolního porostu.

Šetření se uskutečnilo v rámci projektu KUS QJ1230330 „Stabilizace lesních ekosystémů vyváženým poměrem přirozené a umělé obnovy lesa“.

Odborný článek k tomuto tématu je volně ke stažení na internetových stránkách VÚLHM:

<http://www.vulhm.cz/sites/File/ZLV/fulltext/420.pdf>

Kontakt na autory odborného článku:

Ing. Antonín Martiník, Ph.D.

*Mendelova univerzita v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta
Zemědělská 3, CZ – 613 00 Brno*

Ing. David Dušek

*Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
VS Opočno, Na Olivě 55, 517 73 Opočno*